

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: **ВАСПИТНИ РАД У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ (ВРОЗ)**

РАЗРЕД: **ЧЕТВРТИ**

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: **1**

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: **36**

Васпитни рад у одјељењској заједници обухвата директан васпитни рад са ученицима у одјељењској заједници која функционише као ученички колектив који има властиту организацију, уз координацију и руковођење које остварује одјељењски старјешина.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ

- Развој социјалних компетенција, које подразумијевају културу живљења у друштвеној средини, основне животне вјештине, као и комуникацију, сарадњу и толеранцију у одјељењу, те вјештине рјешавања конфликта.
- Подстицање развијања здравих стилова живота и навика, развијање свијести о значају очувања животне средине.
- Изградња знања и искуства везаних за одговорност и слободе, моралној аутономији, стваралаштву и систематичности у раду.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

- Обезбиједити цјеловит развој сваког ученика (физички, социјални, емоционални, интелектуални, радни, морални и естетски развој ученика).
- Развијати код ученика друштвену одговорност и развијати радно-акционе компетенције.
- Упознавање ученика са дужностима, обавезама и одговорностима као и правилима васпитно-образовног рада и живота у школи, те могућим начинима учешћа у функционисању школе.
- Подстицање ученика на ефикасно и правилно учење, кориштење различитих начина учења, те развијање сопствене методе рада и савладавања наставних садржаја.
- Постипцање развоја емоционалне интелигенције код ученика.
- Упознавање ученика са појмовима потреба, комуникација и конфликт, те са ненасилним начинима и стиливима рјешавања конфликта.
- Развијање осјећаја патриотизма и интернационализма.
- Развијање еколошке свијести код ученика, те потребе за очувањем личног здравља и околине.
- Промовисање и усвајање универзалних животних вриједности и очувања здравих темеља заједнице, са акцентом на породичне односе.
- Афирмисање здравих навика и стилова живота.
- Развијање способности уочавања актуелних тема/проблема у колективу и заједници.
- Указивање ученицима на важност правилне бриге о тијелу и личне хигијене.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Наставне области и теме

Оквирни број часова

Област 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	8
Тема 1: Организација одјељењског колектива	1
Тема 2: Култура понашања и наша традиција	7
Област 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ	6
Тема 1: Дјечија права и обавезе	2
Тема 2: Демократија у учионици	4
Област 3: ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА	18
Тема 1: Животне вриједности	8
Тема 2: Чуvari здравља и природе	4
Тема 3: Учење	6
Област 4: ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ/СЛОБОДНЕ ТЕМЕ	4
Тема 1: Актуелни догађаји у локалној заједници и школи	2
Тема 2: Слободне теме	2

Исходи учења	Садржаји програма/Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Област 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА (8)		
Ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> објасни и наведе одговорности појединца и групе; објасни и наброји задатке и обавезе појединца и групе у одјељењу; именује, наброји и предложи правила важна за функционисање одјељењске заједнице. 	Тема 1: Организација одјељењског колектива (1) <ul style="list-style-type: none"> Одјељењско руководство - задужења/улоге појединаца и група у одјељењу, правила у нашем одјељењу. 	Српски језик Природа и друштво
Ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> наведе елементе поштовања, међусобног и коректног понашања; разумије и примјењује одговарајућу брзину кретања и јачине говора на јавним мјестима; примјењује културне начине поздрављања са вршњацима и одраслима; наведе и дефинише компоненте 	Тема 2: Култура понашања и наша традиција (7) <ul style="list-style-type: none"> Елементи поштовања међусобног и коректног понашања (брзина кретања, јачина говора, поздрављање). „Компоненте понашања“. „Жеље и потребе“. Моја улога у породици; однос родитеља и дјеце. Важност вишечланих 	Српски језик Ликовна култура

<p>понашања (шта се догодило, присутна осјећања, мисли, тјелесне промјене, посљедице догађаја);</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује појам жеље и потребе; • разликује оно што жели од онога што му стварно треба; • препозна и идентификује своје и потребе других људи; • препозна и процијени када треба направити компромис између својих и туђих потреба, а кад треба рећи НЕ и изаћи у сусрет својим потребама; • објасни значај појединаца у породици и групи; • наброји своје улоге и улоге осталих чланова породице; • идентификује примјере добре комуникације родитеља и дјете; • анализира начине комуникације у породици и предложи начине боље комуникације; • разумије предност и важност вишечланих породица; • предложи, направи план и одлучи о учешћу у хуманитарним и добровољним акцијама; • разумије да нечије мало некоме значи много. 	<p>породица у заједници (предности и значај).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Планирање и организација хуманитарних и добровољних акција. -Реализација хуманитарне акције (нпр. помоћ вишечланим породицама). 	
--	--	--

Област 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ (6)

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише дјечија права и одговорности које проистичу из сваког од њих и понаша се у складу с тим; • уочи везу између права и одговорности, развија свијест о одговорности за остваривање личних права; • схвати да се не може одвојити право од одговорности; • разумије важност неугрожавања права других; 	<p>Тема 1: Дјечија права и обавезе (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дјечија права и одговорности – свако право подразумијева и одређену одговорност. • Дјечија недјеља (садржај/активности обилежавања). 	<p>Српски језик Ликовна култура Музичка култура</p>
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • процијени, заузме и одбрани свој став, везан за преузимање одговорности; • осмисли и предложи активности за обиљежавање Дјечије недјеље; • своје склоности и способности у Недјељи дјетета, искаже кроз ликовни, литерарни и/или рецитаторски рад. 		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разумије појам и значај одговорности за појединца, колектив и ширу друштвену заједницу; • схвати да недостатак одговорности може да има негативне посљедице и за појединца и за друштво; • идентификује одговорности које су супростављене једна другој; • идентификује особине личности која има развијен ауторитет; • разумије како се гради ауторитет; • разликује појам моћи од појма ауторитета; • разумије важност поштовања ауторитета; • објасни и разумије појам правда, те праведно одлучивање и понашање; • објасни кораке у праведном поступању у учионици; • процијени, заузме и одбрани став, везан за проблем праведног одговора и поступања. 	<p>Тема 2: Демократија у учионици (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одговорност – зашто је важно бити одговоран? -Како недостатак одговорности утиче на наш живот и заједницу? • Ауторитет – Како стичемо ауторитет и када га користимо? - Важност поштовања ауторитета. • Правда - значај и праведно поступање у учионици. 	<p>Српски језик Природа и друштво Физичко и здравствено васпитање</p>
<p>Област 3: Здрави стилови живота (18)</p>		

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • опише осјећај личне вриједности; • опише и изгради позитивну слику о себи; • препозна своју особину коју највише воли; • сагледа мишљење других о себи; • идентификује себе и друге по истакнутим особинама; • разговара са својим одјелењским старјешином и друговима из одјелења о томе како може да се осјећа и како може на прихватљив начин да испољи своја осјећања уколико га нешто тишти; • критички сагледа одређене ситуације које могу да доведу до сукоба или конфликта; • разумије осјећања себе и других у ситуацијама неприхватљивог односа између вршњака; • пронађе рјешење за конкретну проблемску ситуацију; • даје конструктивне приједлоге и рјешења; • разумије зашто долази до сукоба и конфликта, те које емоције изазивају; • идентификује и наброји врсте конфликта; • дефинише ситуације када долази до сукоба; • научи да контролише своје понашање и негативне емоције; • препозна и идентификује своја и осјећања друге особе у конфликту; • идентификује неприхватљиво понашање у заједници; • објасни важност/значај кодекса понашања у заједници и школи. 	<p>Тема 1: Животне вриједности (8)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развијање позитивне слике о себи „Игром до себе“. • Развој перцепције о себи „Шта волим код себе“. • Емоционално описмењавање: „Зашто неће са мном да се друже“. • Комуникација и емпатија: „Коцка за емпатију“. • Моја осјећања - Има нешто што ме тишти. • Зашто долази до сукоба и конфликта, врсте конфликта? • Сукобљавање: „Како се осјећамо када се сукобљавамо“. • Кодекс понашања (Кодекс понашања у заједници и школи). 	<p>Ликовна култура Српски језик Природа и друштво Физичко и здравствено васпитање</p>
---	--	---

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разумије значај одмора и сна за правилан физички и психички развој; • објасни значај одржавања хигијене одјеће и обуће; • правилно одржава личну хигијену; • објасни важност личне хигијене и животног простора; • схвати значај правилне исхране и одржавања хигијене намирница; • разумије значај заштите животне средине; • научи на који начин може дати свој лични допринос очувању животне средине. 	<p>Тема 2: Чувари здравља и природе (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Правилан дневни ритам – значај одмора и сна. • Хигијена одјеће и обуће. • Хигијена исхране. • Заштита животне средине (хигијена ваздуха, земљишта и воде). 	<p>Ликовна култура Српски језик Природа и друштво Физичко и здравствено васпитање</p>
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • креира план рада и усклади га са распоредом часова; • разумије важност развијања унутрашње мотивације за учење; • разумије да оцјена није „огледало“ личности појединца; • идентификује и објасни негативне појаве и утицаје на појединца; • повеже игру и учење, те разумије на које све начине може кроз игру да учи и развија своје вјештине; • препозна и разликује ометаче/дистракторе пажње приликом учења; • образложи ситуације када ТВ, мобилни телефон и рачунар могу негативно утицати на процес учења; • објасни појам слободног времена и направи добар план кориштења слободног времена; • процијени усклађеност слободног времена са школским 	<p>Тема 3: Учење (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Самостално планирање учења (у складу са могућностима). • Унутрашња мотивација за учење. -Да ли треба да учим за знање или да учим за оцјену? • Борба против негативних утицаја (љенчарење, кампањско учење). • Игра и учење. • Пажња (дистрактори/ометачи пажње). • Усклађеност школских и других обавеза са слободним временом ученика. 	<p>Српски језик Природа и друштво Физичко и здравствено васпитање Музичка култура Ликовна култура</p>

обавезама.		
Област 4: ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ/СЛОБОДНЕ ТЕМЕ (4)		
Ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> објасни значај актуелног догађаја за школу или заједницу. 	Тема 1: Актуелни догађаји у локалној заједници и школи (2) <ul style="list-style-type: none"> Садржаји по избору наставника и/или ученика, а везани за актуелне догађаје у школи и локалној заједници. 	Српски језик Ликовна култура Музичка култура
Ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> препозна ситуацију и/или појаву и објасни због чега је она важна; зна у одређеним ситуацијама коме може вјеровати; користи безбједне начине понашања током одређене ситуације/појаве. 	Тема 3: Слободне теме (2) <ul style="list-style-type: none"> Ситуације и појаве времена у коме живимо (земљотреси, пандемије, поплаве...) 	

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Програм васпитно-образовног рада у одјељењској заједници за 4. разред обухвата четири наставне области: *Култура живљења, Дјечија права и одговорности, Здрави стилови живота и Теме по избору/Слободне теме*. Предложене *Слободне теме* су само приједлог/оквир, што значи да одјељењски старјешина може у оквиру ове области да бира и реализује друге садржаје за које процијени да су неопходни за реализацију, а у складу са потребама ученика из одјељења. Наставне области и теме су релативно аутономне, јер неке од тема могу се обрађивати у корелацији са другим наставним садржајима/темама, интегрисати и реализовати. Редослијед навођења садржаја у оквиру одређених области и тема у наставном програму *Васпитни рад у одјељењској заједници за 4. разред основне школе* није обавезујући редослијед реализације наведених области, тема и садржаја.

Програмски садржаји су понуђени оквирно, јер остварење дефинисаних исхода учења, могуће је и кориштењем садржаја по избору одјељењског старјешине или ученика. То значи да неки понуђени садржаји неће бити реализовани или ће неки садржаји бити замијењени сличним садржајима које одаберу одјељењски старјешина и/или ученици.

Реализација програмских садржаја васпитног рада у одјељењској заједници подразумијева првенствено флексибилан приступ. Флексибилан приступ се односи, како на моделе рада, тако и на динамику извођења. Одјељењски старјешина у сарадњи са ученицима осмишљава

активности, координира рад међу ученицима, даје им јасна упутства за реализацију одређених садржаја, поштује специфичности узраста ученика, индивидуалне разлике, те специфичности ученичког колектива и средине у којој се налази школа. Васпитно дјеловање одјељењског старјешине, његова координација, подстицање, храбрење и усмјеравање ученика, значајно доприноси стварању одјељењске заједнице као колектива/заједнице, у којој ће доминирати сарадња, разумијевање и другарство међу ученицима у извршавању њихових заједничких обавеза, али и пуно повјерење на релацији ученик-ученик и ученик-наставник. Значајна улога одјељењског старјешине се огледа и у његовом континуираном праћењу раста и развоја ученика, њихових понашања, откривања узрока неприхватљивих облика понашања, као и идентификовања изазова са којима се ученици сусрећу.

Часове ВРОЗ-а (Васпитни рад у одјељењској заједници) треба реализовати уз кориштење модела интерактивне наставе, те радионичког начина рада. Примјеном савремених модела наставног рада на часовима одјељењске заједнице, радионичким приступом у раду, часови ВРОЗ-а биће много занимљивији за ученике, једноставнији за реализацију и ефикаснији у постизању циљева учења, али првенствено у остварењу исхода учења.

Сваки одјељењски старјешина је задужен да креира годишњи, те оперативне планове и програме рада за своје одјељење, уважавајући програмски оквир, искуства ученика, специфичности средине, те уз обавезне консултације и учествовање ученика.

Наставни програм ВРОЗ-а реализује се током 36 наставних седмица, по правилу са по једним часом седмично. У посебним ситуацијама када је потребно више времена за реализацију одређених садржаја, те када је планирана реализација изван учионичког простора могуће је кориштење тзв. двочаса/блок часа, што се посебно планира и евидентира.

Предложени оквирни број часова за реализацију садржаја и остварење исхода учења могуће је (а негдје ће бити и потребно) кориговати, тј. извршити прерасподјелу фонда сати за поједине наставне области, теме и/или садржаје.

У складу са принципима савременог васпитања и образовања, одјељењски старјешина добија нову улогу, што подразумијева да посједује особине демократичности, флексибилности, отворене комуникације, толеранције и слично. Одјељењски старјешина, у договору са ученицима има потпуну слободу да наставну област и одређену тему реализује као цјелину или да у различитим временским периодима реализује дио садржаја неке наставне области и теме.

За реализацију програма ВРОЗ-а, односно појединих области, тема и садржаја, одјељењским старјешинама ће бити на располагању *Приручник за наставнике- Васпитни рад у одјељењској заједници (примјери добре праксе)*.